

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΕΤΟΣ 7ον - ΑΡΙΘΜ. 154

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1976

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Καταργείται ἡ Ἐξαρχία τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὸν Καναδᾶν..... 2
- Ἀποφάσεις τῆς Ἱ. Συνάξεως τοῦ Ἁγίου Ὁρους.... 2
- Νέος Ἐκπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας διὰ τὰς ἑξωτερικὰς σχέσεις αὐτοῦ..... 3
- Νέοι Καθηγηταὶ εἰς τὰς Ὀρθοδόξους Θεολογικὰς Σχολὰς τῆς Ρουμανίας..... 3
- Ἐγκαίνια τοῦ νέου κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν..... 4
- Συνέδριον περὶ Ὀρθοδοξίας εἰς τὸ Βέλγιον..... 4
- Αἱ Ὀρθόδοξοι Θεολογικαὶ Σπουδαὶ εἰς τὸ Ἰνστιτοῦτον τοῦ Ἁγίου Σεργίου Παρισίων..... 5
- Μία πρότασις διὰ τὴν ἔνωσιν Ὀρθοδόξων καὶ Οὐνιτῶν εἰς Οὐκρανίαν..... 5
- Συμφωνία Ἀγγλικανῶν καὶ Ὀρθοδόξων ὡς πρὸς τὴν διαγραφὴν τοῦ filioque ἀπὸ τοῦ Σύμβολον τῆς Πίστεως..... 5
- Ἀπόψεις περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Π.Σ.Ε. 6

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- Ἡ ὀρθόδοξος διανόησις: μερικὰ πρόσφατα δημοσιεύματα..... 8

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- Τὸ κείμενον τῆς ἐρεύνης τοῦ Π.Σ.Ε. περὶ Βαπτίσματος, Εὐχαριστίας καὶ Ἱερωσύνης (Γ)..... 9

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....13

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
TÉLÉGR. ORTHODOXIA-GENÈVE * TÉL. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSÝ, 1292 CHAMBÉSÝ-GENÈVE, SUISSE

Ἡ Ἔπίσκεψις ἐπιδιώκει νὰ ἐνημερώσῃ τοὺς ἀναγνώστας τῆς περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευομένας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μὲ ἀπλήν ἔνδειξιν τῆς προελεύσεως.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Καταργεῖται ἡ Ἐξαρχία τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὸν Καναδᾶν.

Ἀπό πηγᾶς τοῦ Πατριαρχεοῦ Ἀλεξανδρείας ἐγνώσθη, ὅτι ἡ Ἐξαρχία τοῦ Πατριαρχείου εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὸν Καναδᾶν κατηργήθη, ἀρθεισῶν διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ, "τῶν μέχρι τοῦδε παρεξηγήσεων, αἵτινες καὶ ἠπειλήσαν πρὸς στιγμὴν τὴν διασάλευσιν τῶν ἀπ' αἰώνων καλῶν σχέσεων τῶν δύο Πατριαρχείων (Οἰκουμενικοῦ καὶ Ἀλεξανδρείας). Ταῦτα δέ πάντα κατόπιν πολλῶν ἀμοιβαίων ἐξηγήσεων καὶ διευκρινίσεων. Κατὰ τὰς αὐτὰς πηγᾶς, ἡ Α.Μ. ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Νικόλαος ἐνημέρωσε σχετικῶς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Δημήτριον εἰς ἐπιστολὴν ἐνθα ἐκφράζει τὴν πεποίθησίν του, "ὅτι οὕτως ἐνεργοῦντες καὶ πράττοντες... ἱκανοποιήσαμεν τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἥτις ἀναμφιβόλως θά χαρῆ ἐκ τοῦ ἀκούσματος τῆς καταπαύσεως τοῦ δημιουργηθέντος, ὡς μὴ ὤφειλε, σάλου".

- Ἀποφάσεις τῆς Ἱ. Συνάξεως τοῦ Ἀγίου Ὁρους.

Κατ' ἀνακοίνωσιν τῆς Ἐπιτροπῆς Τύπου τῆς Ἱ. Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ὁρους, τὸ ὁποῖον ἐξ ἐπόψεως πνευματικῆς διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἀμεσον δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σπηῆλθε προσφάτως εἰς Καρυὰς ἡ Ἱερά Δισενιαύσιος Σύναξις καὶ ἡ Ἐκτακτος Διπλῆ Ἱερά Σύναξις πρὸς μελέτην τῶν ἀπασχολούντων τὴν Μοναστικὴν Πολιτείαν θεμάτων. Κατ' αὐτὴν ἀπεφασίσθη ἡ πρόσληψις ἀρχαιολόγου-συμβούλου τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, εἰδικοῦ διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν κειμηλίων καὶ ἄλλων θησαυρῶν αὐτῆς, ὠρίσθη δέ Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν σύνταξιν νέας "Κανονιστικῆς Διατάξεως" ρυθμιζούσης τὰ τῆς λειτουργίας τῆς "Ἀθωνιάδος Σχολῆς". Αὕτη ὠνομάσθη προσφάτως "Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία" καὶ θά λειτουργῆ ἐφεξῆς ὡς Μέση Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή, ἰσότιμος πρὸς τὰ Γυμνάσια καὶ τὰ Λύκεια. Τὴν Ἱεράν Σύναξιν ἀπασχόλησεν ἐπίσης τὸ ζήτημα τῆς Μονῆς Ἐσφιγμένου, ἀπεφασίσθη δέ ἡ ἀποστολὴ ἐπιστολῆς πρὸς τὴν μονήν, ἥτις ἀναφερομένη εἰς τὰς κατ' αὐτῆς προσφάτους καὶ παλαιότερας κατηγο-

ρίας ἐκάλει αὐτὴν νά ἀναλάβῃ τὰς εὐθύνας τῆς.

Εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ρύθμισιν τοῦ τουριστικοῦ ρεύματος, ἡ Ἱ. Σύναξις, ἐμμένουσα εἰς προηγουμένας ἀποφάσεις αὐτῆς, ἀπεφάσισεν ὅπως διὰ μὲν τοὺς ὀρθοδόξους ἡ εἰσοδος εἶναι ἐλευθέρα περιοριζομένης ὅμως τῆς παραμονῆς των μέχρι μιᾶς ἑβδομάδος· διὰ δέ τοὺς ἑτεροδόξους ἄλλοδαπούς ὅπως οὗτοι εἶναι ἐφωδιασμένοι μετ' αἰδειαν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος, ἔχουν ἀποδεδειγμένα θρησκευτικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ ἐνδιαφέροντα, ἡ δέ παραμονή των εἶναι τετραήμερος. Ἀπόφασις ἐλήφθη ἐπίσης ὡς πρὸς τὴν διαφύλαξιν τοῦ ἀβάτου τοῦ Ὄρους ἀπὸ γυναίκα. Τέλος ἀπεφασίσθη ἡ σύνοδος Ἐγκυκλίου Γράμματος ὁμολογιακοῦ χαρακτῆρος, ἐξηγοῦντος τὴν μὴ συμμετοχὴν τοῦ Ὄρους εἰς τὰς ἑορτὰς τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας εἰς μνήμην τοῦ Ἁγίου Σεργίου ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τοῦτο ἔλαβεν ἀπόφασιν, ἀπάδουσαν πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους Κανόνας, ὅπως μεταδίδη τὰ Ὁρθόδοξα Ἱερά Μυστήρια εἰς τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς.

- Νέος Ἐκπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας διὰ τὰς ἑξωτερικὰς σχέσεις αὐτοῦ.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 19 Ἰουλίου, ἀπεφάσισε κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Μητροπολίτου Τούλας Ἰουβενάλιου, Προϊσταμένου τῆς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων ὑπηρεσίας τοῦ Πατριαρχείου, νά διορίσῃ τρίτον ἐκπρόσωπον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἐπὶ τῶν σχέσεων αὐτοῦ μετ' τὸ Ἐξωτερικόν, τὸν σεβ. Ἐπίσκοπον Σαράσκ Ἰώβ. Ὁ σεβ. Ἰώβ προΐστατο μέχρι τοῦδε τῆς εἰς τὴν κανονικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ὑπαγομένης ρωσο-ὀρθοδόξου Κοινότητος τοῦ Καναδά.

- Νέοι Καθηγηταὶ εἰς τὰς Ὁρθοδόξους Θεολογικὰς Σχολὰς τῆς Ρουμανίας.

Αἱ Ὁρθόδοξοι θεολογικαὶ Σχολαὶ τῆς Ρουμανίας ἐνισχύθησαν προσφάτως διὰ τοῦ διορισμοῦ 11 νέων Καθηγητῶν καὶ ἐπιστημονικῶν βοηθῶν. Εἰδικώτερον, εἰς τὸ θεολογικόν Ἰνστιτούτον Βουκουρεστίου διωρίσθησαν 4 κληρικοὶ καὶ 3 λαϊκοὶ μέλλοντες νά διδάσκουν Μουσικολογίαν, Βιβλικὰς ἐπιστήμας, Συστηματικὴν καὶ Πρακτικὴν Θεολογίαν καὶ Ποιμαντικὴν. Εἰς τὸ Ἰνστιτούτον τοῦ Σιμπίου, ἀφ' ἑτέρου,

1 ἱερεὺς, 1 διάκονος καὶ 2 λαϊκοὶ βοηθοὶ πρόκειται νὰ διδάσκουν Ἱστορίαν, Ἑρμηνείαν τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ Πρακτικὴν Θεολογίαν. Τέλος, τὸ θεολογικὸν Σεμινάριον τοῦ Καρανσεμπές ἀπέκτησε νέον διευθυντὴν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Καθηγητοῦ π. Κορνηλίου Ντορίν Γιακότα, τὸ δὲ Σεμινάριον τοῦ Κουρτέα ντέ Ἄργκες, τὸ ὁποῖον καταρτίζει διὰ τὸ ἱερατικὸν λειτουργημα προχωρημένης ἡλικίας σπουδαστάς, τὸν Ἀρχιμανδρίτην Καισάρειον Γεωργέσκου.

(B.I.P./S.N.O.P.)

- Ἐγκαίνια τοῦ νέου κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

Τὴν Κυριακὴν 22 Αὐγούστου ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν παρουσίᾳ τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας κ. Γ. Ράλλη, τοῦ Ὑφουπουργοῦ Ἐρησκειμάτων κ. Χρ. Καραπιπέρη, τοῦ κοσμητοροῦ καὶ τῶν Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς ὡς ἐπίσης καὶ τῶν παρόντων εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ τὸ Β' Συνέδριον τῶν Ὁρθοδόξων θεολογικῶν Σχολῶν ὀρθοδόξων θεολόγων. Τὸ νέον κτίριον, ἀποτελούμενον ἀπὸ τέσσαρας πτέρυγας, φέρει τὰ μορφολογικὰ γνωρίσματα ἑλληνικοῦ μοναστηρίου.

- Συνέδριον περὶ Ὁρθοδοξίας εἰς τὸ Βέλγιον.

Μεταξὺ 30 Ὀκτωβρίου καὶ 1 Νοεμβρίου 1976 ἡ Ὁρθόδοξος Ἀδελφότης Βελγίου ὀργανώνει εἰς Νατουά (μεταξὺ Ναμὺρ καὶ Σινέ) συνέδριον περὶ τὸ γενικὸν θέμα : "Ἡ θέσις τοῦ Ὁρθοδόξου χριστιανοῦ εἰς τὸν σημερινόν Κόσμον". Ὁμιληταὶ θά εἶναι : ὁ πρωθιερεὺς Δρ. Ἀλέξιος Κνιάζεφ, πρύτανις τοῦ Ἰνστιτούτου ὀρθοδόξου θεολογίας τοῦ Ἁγίου Σεργίου Παρισίων, ὁ κ. Ὀλιβιέ Κλεμάν, καθηγητὴς τοῦ αὐτοῦ Ἰνστιτούτου, ὁ Μητροπολίτης Ἀντώνιος (Μπλούμ) καὶ ὁ κ. Ἀλβέρτος Λάχαμ, Πρόεδρος τῆς Παγκοσμίου Ὁμοσπονδίας Ὁρθοδόξου Νεολαίας.

- Αἱ Ὀρθόδοξοι Θεολογικαὶ Σπουδαί εἰς τὸ Ἰνστιτούτον τοῦ Ἁγίου Σεργίου Παρισίων.

Ἐδημοσιεύθη τὸ πρόγραμμα μαθημάτων, εἰς τὴν γαλλικὴν, τοῦ Ἰνστιτούτου ὀρθοδόξου θεολογίας Ἁγίου Σεργίου Παρισίων διὰ τὸ νέον Ἀκαδημαϊκὸν Ἔτος 1976-1977. Κατ'αὐτό, ὁ Πρύτανις τοῦ Ἰνστιτούτου Πρωθιερεὺς Δρ Ἀλέξιος Κνιάζεφ θά διδάξῃ Γενικὴν Εἰσαγωγὴν εἰς τὰς ὀρθοδόξους θεολογικὰς σπουδὰς, Ἑρμηνείαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, Κανονικὸν Δίκαιον καὶ Μαριολογίαν, ὁ π. Νικόλαος Κουλουμζίνε, Ἑρμηνείαν τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὁ π. Ἀνδρέας Φυρίλλας Πατρολογία, ὁ π. Ἡλίας Μελίας Ἱστορίαν τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὡς καὶ Ποιμαντικὴν, ὁ π. Γαβριήλ Πατάσι Ἱστορίαν τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησίας, ὁ π. Μπόρις Μπομπρίνσκοῦ Δογματικὴν, ὁ κ. Κων. Ἀνδρονίκωφ Λειτουργικὴν καὶ ὁ κ. Ὀλιβιέ Κλεμάν Ἠθικὴν.

- Μία πρότασις διὰ τὴν ἔνωσιν Ὀρθοδόξων καὶ Οὐνιτῶν εἰς Οὐκρανίαν.

Ὁ ἡλικίας 84 ἐτῶν προκαθήμενος τῆ οὐκρανικῆς-ρωμαιοκαθολικῆς (οὐνιτικῆς) Ἐκκλησίας, Καρδινάλιος Σλίπυ προτείνει, εἰς προσφάτως κυκλοφορηθεῖσαν Ἐγκύκλιόν του, τὴν ἔνωσιν μεταξύ τῆς οὐνιτικῆς καὶ τῆς ὀρθοδόξου οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πρότασις αὕτη τοῦ Καρδινάλιου Σλίπυ γίνεται μετὰ τὴν ἐκ μέρους τοῦ Πάπα Παύλου ἀπόρριψιν τοῦ αἰτήματος τῆς ὑπὸ τὸν Καρδινάλιον Σλίπυ οὐνιτικῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας ὅπως ὁ γηραιὸς Προκαθήμενος αὐτῆς ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης ὡς Πατριάρχης Οὐκρανίας. Ἡ Ἐγκύκλιος προεκάλεσεν εἰς Λονδίνον ἰσχυρὰς ἀντιδράσεις εἰς τοὺς κόλπους τῆς οὐκρανικῆς κοινότητος.

(Κ.Ν.Α.)

- Συμφωνία Ἀγγλικανῶν καὶ Ὀρθοδόξων ὡς πρὸς τὴν διαγραφὴν τοῦ filioque ἀπὸ τοῦ Σύμβολον τῆς Πίστεως.

Εἰς τὴν θεολογικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Ζαγόρσκ (Μόσχα) συνήλθε μετὰ 26 Ἰουλίου καὶ 9 Αὐγούστου 1976 ἡ Β' Ὀλομέλεια τῆς ἐπισημοῦ μικτῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου μετὰ 5 Ὀρθοδόξων καὶ Ἀγγλικά-

νών. Τῆς Ὀλομελείας προήδρευσαν ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς ὁ σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Αὐστραλίας Στυλιανὸς (Οἴκουμενικὸν Πατριαρχεῖον), ἀντικαθιστῶν τὸν ἀσθενοῦντα σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Θουατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ. Ἀθηναγόραν, ἀπὸ Ἀγγλικανικῆς δέ ὁ σεβ. Ἐπίσκοπος Ροβέρτος Runcie. Κατὰ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ὀλομελείας ἡ Α.Μ. ὁ Πατριάρχης Μόσχας κ. Ποιμὴν ἀπηύθυνε χαιρετιστήριον μῆνυμα πρὸς τοὺς μετέχοντας αὐτῆς. Ὡς τὸ σπουδαιότερον πόρισμα τοῦ διεξαχθέντος διαλόγου τὸ κοινὸν Ἀνακοινωθὲν ἐξαίρει τὴν Δήλωσιν τῶν Ἀγγλικανῶν, ὅτι "συμφωνοῦν ὅτι ἡ ἀμφισβητούμενη προσθήκη "καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ" (filioque), ἀνεξαρτήτως τῶν ὑπὲρ ἢ κατ'αὐτῆς ἐπιχειρημάτων ἀπὸ δογματικῆς ἐπόψεως, δὲν ἀνήκει εἰς τὸ Σύμβολον πίστεως τῆς Νικαίας". Ἡ Δήλωσις αὕτη ἐχαιρετίσθη ἐκ μέρους τῶν Ὀρθοδόξων ὡς "θετικὴ βᾶσις διὰ περαιτέρω θετικᾶς συνομιλίας". Ὑπενθυμίζεται σχετικῶς, ὅτι ἤδη κατὰ τὴν Β' Διάσκεψιν τῆς Βόννης τὸ 1875 μεταξὺ Ὀρθοδόξων, Ἀγγλικανῶν καὶ Παλαιοκαθολικῶν εἶχεν ἀποφασισθῆ νά διαγραφῆ ἡ προσθήκη "καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ" ἐκ τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως ὡς ἀντικανονικῶς εἰσαχθεῖσα εἰς αὐτὸ καί, ἀπὸ δογματικῆς ἐπόψεως παρεξηγήσιμος. Κατόπιν τούτου εἰς ὅλας τὰς παλαιοκαθολικὰς λειτουργίας τὸ filioque ἔχει ἀπαλειφθῆ, τὸ αὐτὸ δὲ συνέβη καὶ εἰς τὴν νέαν λειτουργίαν τῆς ἀμερικανικῆς ἐπισκοπαλιανῆς Ἐκκλησίας. Μία ἐκθεσις ἐπιτροπῆς τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας προτείνει τὸ αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀγγλικανικὴν λειτουργίαν

(AKID)

- Ἀπόψεις περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Π.Σ.Ε.

Ἐπ'εὐκαιρίᾳ τῆς προσφάτου Συνελεύσεως τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν Γενεύην διετυπώθησαν εἰς τὸν ἡμερήσιον καὶ τὸν περιοδικὸν τύπον κρίσεις καὶ ἀποτιμήσεις τοῦ ἔργου τοῦ Συμβουλίου, ἰδίως ἀπὸ τῆς προοπτικῆς τῆς μελλούσης δραστηριότητός του. Οὕτω, εἰς τὴν "Μόντ" τῆς 21 Σεπτεμβρίου ὁ πάστωρ Ἀνδρέας Appel θεωρεῖ ὅτι ὅλα τὰ μελλοντικά προγράμματα τοῦ Π.Σ.Ε. ἔχουν μέ συνέπειαν διαμορφωθῆ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κατευθυντηρίων γραμμῶν, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν εἰς Ναϊρόμπι, ἦτοι: τῆς ποιότητος μιᾶς κοινότητος πράγματι οἴκουμενικῆς

- τῆς ἐνσαρκώσεως τῆς πίστεως μας - τοῦ ἀγῶνος διὰ μίαν αὐθεντικήν ἀνθρωπότητα. Ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο σημεῖον ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου θεωρεῖ ὡς κατακτήσεις τοῦ Π.Σ.Ε. τὴν ἐμμονὴν του εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀπάλειψιν τῶν φυλετικῶν διαφορῶν καὶ γενικώτερον, τὴν ἀντικειμενικότητα τῶν κριτηρίων τὰ ὅποια τοῦτο ἔθεσεν ὡς πρὸς τὴν παραβίασιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου ἄνευ ἐξαιρέσεως - εἴτε αὗται ἀνήκουν εἰς τὴν Δύσιν, εἴτε ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀνατολήν, εἴτε καὶ εἰς τὸν Τρίτον Κόσμον.

Ἀφ' ἑτέρου ἡ ρωμαιοκαθολικὴ μηνιαία ἐκδοσις I.C.I. (Informations Catholiques Internationales), εἰς τὸ ὑπ' ἄρ. 506 τεύχος τῆς (15 Σεπτ. 1976), παρατηρεῖ ὅτι τὸ Ναϊρόμπι ἀπετέλεσε διὰ τὸ Π.Σ.Ε. τὴν εἰσοδὸν τοῦ "εἰς τὴν ἔρημον", ἐννοοῦσα δι' αὐτοῦ ὅτι ἡ οἰκουμενικὴ κίνησις, τὴν ὁποῖαν τοῦτο προήγαγε κατὰ τὰ τελευταῖα 25 ἔτη εἰς τόσον σημαντικὸν βαθμὸν, ἐμφανίζει συμπτώματα κάμψεως καὶ ἠῤῥημένων δυσχερειῶν. Παράγοντες ἐπιδρῶντες ἐναντίον τοῦ οἰκουμενικοῦ ρεύματος εἶναι κατ' ἀρχὴν ἡ δυσκολία διὰ τὴν ἐνσωμάτωσιν εἰς αὐτὸ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τὸ ἄγονον, ἐν συνεχείᾳ, τοῦ διαλόγου τοῦ Συμβουλίου μετὰ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, γενικώτερον δὲ μία τάσις, ὀλοὴν καὶ περισσότερον ἔντονος, τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν νὰ τονίσουν κυρίως ὅ,τι τὰς χωρίζει μᾶλλον παρά ὅ,τι τὰς ἐνώνει." Ὁ τονισμὸς ὁ ὁποῖος γίνεται σήμερον, τῆς παραδόσεως καὶ τῆς ταυτότητος τῶν Ἐκκλησιῶν", εἶπεν ὁ πάστῳρ Δρ Λουκάς Vischer, προϊστάμενος τοῦ τμήματος "Πίστις καὶ Τάξις" τοῦ Συμβουλίου, "δέν εἶναι εὐνοϊκὸς πρὸς τὰς οἰκουμενικὰς πραγματοποιήσεις". Ἀφ' ἑτέρου, ἡ προσπάθεια τοῦ Συμβουλίου νὰ ἐργασθῆ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ἐνός "οἰκουμενισμοῦ τῆς βάσεως", εἰς τὸ ἐπίπεδον δηλ. τῶν ἐνοριῶν καὶ τῶν μικρῶν κοινοτήτων, συνήντησε τὴν ἀντίδρασιν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐθεώρησαν τὴν πρωτοβουλίαν αὐτὴν ὡς μὴ κανονικὴν ἐφ' ὅσον εἰσέρχεται εἰς τὰς προνομίας τῶν κανονικῶν ἱεραρχιῶν των. Γενικῶς κρίνεται, ὅτι τὸ ρεῦμα τοῦ νέου συντηρητισμοῦ, τὸ ὁποῖον γίνεται αἰσθητὸν εἰς τὰς ἐπὶ μέρους χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, θὰ δυσχεράνη τὴν πραγμάτωσιν τῶν στόχων, τοὺς ὁποίους ἔθεσαν οἱ ἰδρυταὶ τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ τοὺς ὁποίους, παρά τὰς ἀντιξοότητας, εἶναι διατεθει-

μένη νά συνεχίσῃ νά προωθῆ ἡ σημερινή ἡγεσία του.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- Ἡ ὀρθόδοξος διανόησις : μερικά πρόσφατα δημοσιεύματα.

Ἀπό τήν συνεχῶς πληθυνομένην βιβλιογραφίαν περί Ὀρθο-δοξίας ἢ "Ἐπίσκεψις" θεωρεῖ σκόπιμον νά παρουσιάσῃ σήμερον μερικά δημοσιεύματα, τά ὅποια, ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου των, εἶναι δυνατόν νά προκαλέσουν ἕνα εὐρύτερον ἐνδιαφέρον μεταξύ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι θεωροῦν τήν ὀρθόδοξον σκέψιν, θεολογικήν καί φιλοσοφικήν, ὡς μίαν ζωντανήν πραγματικότητα τῆς ἐποχῆς μας.

Ἀναφέρομεν, πρῶτον, τόν τόμον: "Auf dem Weg zur Einheit des Glaubens" (Εἰς τήν ὁδόν πρὸς τήν ἐνότητα τῆς πίστεως), Tyrolia-Verlag, Innsbruck-Wien-München, 1976, γερμανικήν ἔκδοσιν τοῦ τεύχους (Κοινωνία" (Ἐπίσκεψις" 140), ὅπου συνεκεντρώθησαν αἱ Ἀνακοινώσεις καί συζητήσεις τοῦ Α' Ἐκκλησιολογικοῦ Συμποσίου μεταξύ Ὀρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν θεολόγων εἰς Βιέννην τόν Ἀπρίλιον τοῦ 1974. Τό Συμπόσιον τοῦτο, ὀργανωθέν, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τοῦ Ἰδρύματος Pro Oriente τῆς Βιέννης τῆ συνεργασίᾳ τοῦ Ὀρθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς Σαμπεζύ Γενεύης καί τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς Ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν τοῦ Βατικανοῦ, κατέληξεν εἰς τήν διατύπωσιν ἀπόψεων, αἱ ὅποια δέν θά εἶναι πλέον δυνατόν νά ἀγνοηθοῦν εἰς τόν διεξαγόμενον σήμερον εὐρύτερον ἐκκλησιολογικόν διάλογον μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἐπίσης ὁ τόμος "Simposio Cristiano", ἔκδοσις τοῦ Ἰνστιτούτου Ὀρθοδόξων Θεολογικῶν Σπουδῶν "Ἅγιος Γρηγόριος Παλαμᾶς" (Μιλάνον 1976) ὑπὸ τήν διεύθυνσιν τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Τιμοθέου Μοσχοπούλου. Ὁ τόμος, προλογιζόμενος ὑπὸ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Αὔστρίας κ. Χρυσοστόμου ὡς καί τοῦ σεβ. Ἰωάννου Colombo, Καρδινάλιου-Ἀρχιεπισκόπου Μιλάνου, ἀποτελεῖ συλλογὴν μελετῶν, μεταφρασμένην εἰς τήν ἰταλικήν, ἐλλήνων κατὰ τό πλεῖστον Καθηγητῶν. Οὗτοι ἀναπτύσσουν θέματα, κυρίως, ὀρθοδόξου λειτουργικῆς θεολογίας. Μεταξύ τῶν περιεχομένων : Κ. Τσάτσου, Διαλογισμοί γύρω ἀπὸ θρησκευτικὸ βίωμα· Π. Καρανικόλα, Μυστικοὶ διαλογισμοί· Ε. Θεοδώρου, Τά κύρια γνωρίσματα τῆς ὀρθοδόξου λατρείας· Β. Τατάκη, Ἡ μυστικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς· Κ. Τσιροπούλου, Σχόλια εἰς τήν θείαν λειτουργίαν· Γ. Γαλίτη, Intercommunio.

Ἀπὸ τό τεῦχος, ὁμοίως, τοῦ Β' Τριμήνου τοῦ 1976 τῆς γαλλικῆς ὀρθοδόξου Ἐπιθεωρήσεως "Contacts" σημειώνομεν ἰδιαιτέρως τήν μελέτην τοῦ π. Γεωργίου Klinger, τοῦ προσφάτως ἀποθανόντος διαπρεποῦς ὀρθοδόξου πολωνοῦ θεολόγου, ὑπὸ τόν τίτλον : Προβλήματα συνεδεόμενα πρὸς τήν διδασκαλίαν περί τῆς Ἁγίας Τριάδος εἰς τήν ὀρθόδοξον θεολογίαν τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Ἡ μελέτη αὐτὴ ἀποτελεῖ μίαν ἀξιόλογον εἰσαγωγὴν εἰς τήν σύγχρονον ρωσικὴν Τριαδολογίαν, ὅπως ἀνεπτύχθη κυρίως ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς ρωσικῆς Διασποράς, ὡς ζῶσα μᾶλλον ἐμπειρία τῆς θείας οἰκονομίας παρά ὡς λογικῶς ἀψογον δόγμα. Θά ἔπρεπε, ἴσως, νά ἀναγνωρισθῆ ἐν συνδυασμῷ

καί πρὸς τὴν μελέτην τοῦ Ὀλιβιέ Κλεμάν εἰς τὴν "Κληρονομίαν", (Θεσσαλονίκη, Ἰούλιος 1975), περὶ "Βυζαντίου καί τῆς Συνόδου τῆς Λυών" (γαλλιστί). Εἰς αὐτὴν καταβάλλεται ἡ προσπάθεια ἐμβαθύνσεως τῆς θεολογίας περὶ filioque τῶν βυζαντινῶν θεολόγων τῶν 13-14 αἰ., ἀναπτυχθεῖσης μέ πνεῦμα ἐποικοδομητικοῦ διαλόγου τόσον πρὸς τοὺς Πατέρας ὅσον καί πρὸς τὴν σύγχρονόν των δυτικὴν σκέψιν.

Ἐν τέλει, θά πρέπει νά μνημονευθῇ καί τό πρόσφατον ἔργον τοῦ Χρήστου Γιανναρά, τό πρόσωπο καί ὁ ἔρωσ, Ἀθηναί 1976, ὅπου καταβάλλεται ἡ προσπάθεια, ἀπό τῆς ἐπόψεως τῆς συγχρόνου ὑπαρξιακῆς φιλοσοφίας, νά κατανοηθῇ ὁ βυζαντινός "τρόπος ὑπάρξεως" τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῶν κατηγοριῶν τοῦ προσώπου καί τοῦ ἔρωτος. Ἡ ὑπαρξιακὴ ἀκεραιότης τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως πραγματοποιεῖται εἰς "τὴν ἐνότητα νοῦ καί καρδίας, λόγου καί πράξεως, ἡθους καί εἶναι" εἶναι, κατὰ τὸν συγγραφέα, ἐκεῖνο, τό ὁποῖον διαφοροποιεῖ τὸν βυζαντινόν - τὸν ὀρθόδοξον - ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν εἰς τὰ στεγανά διαμερίσματα τῆς Σχολαστικῆς μαθητεύσαντα δυτικόν : εἰς τὸν πρῶτον ἢ σχέσις μεταξὺ προσώπων, ὁ ἔρωσ διατηρεῖ ὅλην τὴν ὄντολογικὴν τῆς προτεραιότητα, εἰς τὸν δεῦτερον τό ὄν καθίσταται ἀντικείμενον καί ἐπιφέρει, μέ τὸν προσδιορισμόν αὐτόν, τὴν ἀποξένωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ὄντολογικὴν ρίζαν του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- Τό κείμενον τῆς ἐρεῦνης τοῦ Π.Σ.Ε. περὶ Βαπτίσματος, Εὐχαριστίας καί Ἱερωσύνης (Γ).

B. Ἡ Δωρεά τοῦ Πνεύματος καί τό Χρῆσμα

15. Τό μυστήριον τοῦ Πάσχα τοῦ Κυρίου, ὁ θάνατος Αὐτοῦ καί ἡ Ἀνάστασις, ἡ Δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς εἶναι ἀδιαρρήκτως συνδεδεμένα ἐν τῷ λυτρωτικῷ ἔργῳ τοῦ Θεοῦ. Ὁμοίως συνδεδεμένα εἶναι καί ἡ συμμετοχὴ εἰς τὸν θάνατον καί τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ καί ἡ λήψις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ μυστηριακὴ μῆσις τοῦ Χριστιανοῦ σημαίνει ἀμφοτέρα καί παράγει αὐτά. Ἡ κοινὴ αὐτῆ Χριστιανικὴ διδασκαλία εὐρίσκει τὴν σταθεράν αὐτῆς βάσιν εἰς αὐτὴν τὴν Κ. Διαθήκην.

16. Οἱ Χριστιανοὶ ἔχουν διαφορετικὰς ἐρμηνείας ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν ἰδιαίτερον μυστηριακὸν χαρακτήρα τῶν δωρεῶν τοῦ Πνεύματος καί τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς. Ὁρισμένοι τονίζουν ὅτι ἡ μόνη ἀπλὴ πρᾶξις τῆς δι' ὕδατος Βαπτίσεως εἰς τό ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος ἀποτελεῖ τὴν πλήρη μυστηριακὴν μῆσιν. Ἄλλοι συνδέουν τὴν Δωρεάν τοῦ Πνεύματος μέ μίαν ἰδιαιτέραν μυστηριακὴν πρᾶξιν : Τό Χρῆσμα ἢ τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν, μετὰ τὴν ἐν ὕδατι βάπτισιν. Ἡ ἀσυμφωνία αὐτῆ ἐνέχει μεγάλην σημασίαν ὅταν οἱ ἀκολουθοῦντες τὴν δευτέραν λύσιν συναντοῦν μεγάλας δυσκολίας ὡς πρὸς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας καθ' ὄλοκληρίαν ἐκεῖνων, οἱ ὁποῖοι ἐδέχθησαν μόνον τό δι' ὕδατος Βάπτισμα. Πάντως ἐφ' ὅσον τό Βάπτισμα καί τό χρῆσμα εἶναι ἡνωμένα εἰς μίαν τελετουργικὴν πρᾶξιν, ἡ διδασκαλία καί ἡ πρᾶξις τῶν δύο αὐτῶν μυστηριακῶν μορφῶν ἐκφράζει

τὴν μοναδικὴν καὶ βασικὴν ἀρχὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ ἐν Χριστῷ ἐνσωμάτωσις καὶ ἡ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι συμμετοχὴ εἶναι ἀδιαίρετοι.

17. Ἡ ἀρχὴ αὕτη μειοῦται ὅταν τὸ Χρῖσμα, θεωρούμενον ὡς μυστήριον συμπληροῦν ἐκεῖνο τοῦ Βαπτίσματος παραμένει χρονικῶς κεχωρισμένον τοῦ τελευταίου. Αἱ Ἐκκλησίαι αἱ ὁποῖαι θεωροῦν τὸ Χρῖσμα ὡς μυστήριον καὶ τὸ τελοῦν μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν ἀπὸ τοῦ Βαπτίσματος ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ νήπια θὰ ἠδύναντο ν'ἀντιμετωπίσουν τὰς ἐξῆς λύσεις :

(α) θὰ ἠδύναντο νὰ τελοῦν τὸ Βάπτισμα καὶ τὸ Χρῖσμα ἐντὸς μιᾶς τελετουργικῆς πράξεως τῆς μνήσεως ἐπανερχόμενοι οὕτω εἰς τὴν πρακτικὴν τῆς ἐποχῆς τῶν Πατέρων ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μύησιν τῶν ὠρίμων ὅσον καὶ τῶν νηπίων.

(β) θὰ ἠδύναντο νὰ διαχωρίσουν πλήρως τὸ Χρῖσμα, ἐκ τοῦ βασικοῦ τρόπου εἰσόδου εἰς τὴν Χριστιανικὴν Κοινότητα. Τὸ Χρῖσμα θὰ ἠγνοῆτο καὶ θὰ ἐτελεῖτο ὡς μυστήριον κραταιώσεως ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, ἐν ὧσιν π.χ. μιᾶς ὠρίμου χριστιανικῆς ζωῆς. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν θὰ ἔδει ὅπως ἀναγνωρισθῆ εἰς τὸ δι'ὕδατος Βάπτισμα ἡ διπλῆ σημασία τῆς ἐνσωματώσεως ἐν Χριστῷ καὶ τῆς συμμετοχῆς ἐν Πνεύματι, εἰ δ' ἄλλως θὰ ἐξέλειπε μία βασικὴ διάστασις τῆς Χριστιανικῆς μνήσεως.

18. Αἱ Ἐκκλησίαι αἱ ὁποῖαι χρησιμοποιοῦν μορφήν τινὰ τοῦ Χρίσματος, μὴ θεωροῦσαι αὐτὸ ὡς μυστήριον, ἀλλ' ὡς πρᾶξιν λήψεως προσωπικῆς ὑποχρεώσεως, συμπληρωματικῆς τοῦ σημείου τοῦ Θεοῦ μειώνουν τὴν ἐνότητα τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνσωματώσεως ἐν Χριστῷ καὶ τῆς συμμετοχῆς ἐν Πνεύματι. Ἐν τούτοις ὅμως ἐάν θέσουν μίαν τελετουργικὴν πρᾶξιν τοῦ Χρίσματος μετὰ τοῦ Βαπτίσματος καὶ τῆς Κοινωνίας, δύναται νὰ τεθῆ ἡ ἐρώτησις : βασιζόμεναι ποῦ, εἰσάγουν τὴν πρᾶξιν αὐτήν; Ἐάν τὸ Βάπτισμα ὡς ἐνσωμάτωσις εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ τεῖνει ἕνεκα τῆς φύσεώς του εἰς τὴν μυστηριακὴν κοινωνίαν τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ποῖος εἶναι ὁ λόγος τῆς προσθέσεως μιᾶς συμπληρωματικῆς πράξεως; Αἱ Ἐκκλησίαι αἱ ὁποῖαι βαπτίζουν τὰ νήπια καὶ ἀρνοῦνται εἰς αὐτὰ τὴν κοινωνίαν πρὸ τοῦ Χρίσματος, πρέπει νὰ διερωτηθοῦν ἐάν ἔχουν πλήρως ἐκτιμῆσιν καὶ ἀποδεχθῆ τὰς συνεπείας τοῦ Βαπτίσματος τῶν νηπίων.

19. Ἐν πάσει περιπτώσει τὸ Βάπτισμα δι'ὕδατος θὰ ἔδει ὅπως συνοδεύηται ὑπὸ τῆς χειροθεσίας ἢ τοῦ Χρίσματος, διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὸν καθαγιασμόν καὶ τὴν λήψιν τῶν δωρεῶν τοῦ Πνεύματος, τὰ ὁποῖα προϋποθέτει τὸ Βάπτισμα. Εἶναι ἐπίσης σημαντικόν ὅπως συχνάκις παρέχεται ἡ εὐκαιρία στοχασμοῦ εἰς τοὺς χριστιανούς ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ Βαπτίσματος αὐτῶν (11).

VI Συστάσεις

20. Ἐν ὧσιν μιᾶς πλήρους ἀμοιβαίας ἀναγνωρίσεως, θὰ ἔδει ὅπως ληφθοῦν ὑπ'ὄψιν αἱ ἐξῆς συστάσεις.

(1) Τὸ Βάπτισμα δέν εἶναι μόνον ὑπόθεσις ἀτομικῆ. Εἶναι στενῶς συνδεδεμένον μετὰ τῆς κοινοτικῆς ζωῆς καὶ τῆς λατρείας τῆς Ἐκκλησίας. Ὁμαλῶς θὰ ἔδει νὰ τελεσιουργεῖται ἐν τῷ πλαισίῳ μιᾶς δημοσίας ἱεροτελεστίας. Τὰ μέλη τῆς κοινότητος θὰ ἠδύναντο τότε ν'ἀναλογισθοῦν τὸ ἰδικόν τους Βάπτισμα, νὰ ὑποδεχθοῦν ἐντὸς τῆς κοινότητος αὐτῶν τοὺς νεοβαπτισθέντας, ἐναντι τῶν ὁποίων ἔχουν εὐθύνην ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐν Χριστῷ αὔξησιν τῆς πίστεως αὐτῶν. Αἱ μεγάλαι ἐορταὶ ὡς τὸ Πάσχα, ἡ Πεντηκοστή, τὰ Χριστού-

γεννα καί τά Ἐπιφάνεια εἶναι κατάλληλοι διά τήν τέλεσιν τοῦ Βαπτίσματος. Αὐτή ἦτο ἡ πρακτική τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Ἡ τέλεσις τοῦ Βαπτίσματος τό Πάσχα ὑπογραμμίζει τό γεγονός τοῦ θανάτου καί τῆς Ἀναστάσεως μετά τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τήν Πεντηκοστήν θά ὑπογραμμισθῇ ἡ σχέσις μεταξύ Βαπτίσματος καί πνοῆς τοῦ Πνεύματος.

21(2) Κατά τήν διάρκειαν τῶν πρώτων αἰώνων τό Βάπτισμα ἐτελεῖτο συνήθως διά τῆς καταδύσεως. Εἰς τήν πραγματικότητα ἡ πράξις τῆς καταδύσεως σημαίνει ὅτι ὁ βαπτισθεὶς Χριστιανός συμμετέχει εἰς τόν θάνατον, τήν ταφήν καί τήν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου. Μία ἐκ νέου ἀνακάλυψις, τῆς ἀρχαίας αὐτῆς μορφῆς ὑπ' ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τήν εἶχον ἐγκαταλείπει, θά ἐτόνιζε καλλιτέρον τήν ἀξίαν τήν ὁποῖαν ἐνέχει ὁ συμβολισμός τῆς ἀκολουθίας τοῦ Βαπτίσματος (13).

22(3) Ὅλοι αἱ Ἐκκλησίαι καθομολογοῦν ὅτι ὑπάρχει ἓν καί μόνον Βάπτισμα. Εἶναι βέβαιον ὅτι τό Βάπτισμα εἰς τήν ζωὴν ἐνός προσώπου εἶναι μία μοναδική καί ἀνεπανάληπτος πράξις. Διά τήν προφύλαξιν τῆς μοναδικότητος αὐτῆς, εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον ὅπως αἱ Ἐκκλησίαι ἀναγνώρισουν ἢ μία τό Βάπτισμα τῆς ἄλλης καί ἀποφύγουν κάθε πράξιν ἢ ὁποῖα θά ἠδύνατο νά θεωρηθῇ ὡς ἀναβαπτισμός. Ὅταν ἡ ἀμοιβαία ἀναγνώρισις εἶναι δυνατόν νά ἐκφρασθῇ δημοσίως, θά πρέπει νά καταβληθῇ κάθε δυνατή προσπάθεια διά τήν πραγματοποίησιν αὐτῆς. (14)

23(4) Ἡ πλήρης ἀμοιβαία ἀναγνώρισις ἐκ μέρους ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Βαπτίσματος αὐτῶν ὡς μοναδικοῦ ἐν Χριστῷ Βαπτίσματος θά ἦτο δυνατόν ἐάν κατά πρώτον ὁ ὑποψήφιος ὁμολόγῃ τόν Ἰησοῦν Χριστόν ὡς Κύριον, ἢ εἰς τήν περίπτωσιν ἐνός νηπίου ὅταν ἡ Ἐκκλησία τό ἔχει βαπτίσει καί ἐφ' ὅσον ὁ βαπτισθεὶς ἐπιβεβαιοῖ ἐν συνεχείᾳ τό Βάπτισμα Αὐτοῦ διά τῆς ἀναλήψεως μιᾶς προσωπικῆς ὑποχρέσεως ἐναντι τοῦ Χριστοῦ. Καί δεύτερον ἡ ἀμοιβαία αὕτη ἀναγνώρισις θά ἦτο δυνατόν ὅταν τό Βάπτισμα ἔχει γίνῃ δι' ὕδατος εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

24(5) Ἐπειδή τό Βάπτισμα εἶναι τόσον βασικόν διά τήν Χριστιανικὴν ζωὴν καί τόσον οὐσιώδες διά τήν ἐνότητα, αἱ Ἐκκλησίαι αἱ ὁποῖαι βαπτίζουν τούς ὠρίμους καί ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι βαπτίζουν τὰ νήπια, θά εἶδει ὅπως ἐντείνουν τὰς προσπάθειάς αὐτῶν, πρὸς ὑπερπήδησιν τῶν διαφορῶν αὐτῶν. Αἱ πρώται θά εἶδει νά λάβουν ἐκ νέου ὑπ' ὄψιν τήν ἀξίαν ἐνός ὑπευθύνου Βαπτίσματος, γενομένου ἐπὶ νηπίῳ : π.χ. τήν θέσιν ἢ ὁποῖα παρέχεται εἰς τό νήπιον ἐντός τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Του· τό ἐκφραζόμενον πρωτεῖον τοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ διά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· τήν μακρὰν παράδοσιν ἐντός τῶν ὑπευθύνων Ἐκκλησιῶν αἱ ὁποῖαι ἐπικαλοῦνται τήν βοήθειαν τοῦ Πνεύματος εἰς τό ἔργον αὐτῶν. Ἀφ' ἑτέρου αἱ Ἐκκλησίαι αἱ ὁποῖαι βαπτίζουν τὰ νήπια θά εἶδει ν' ἀποφύγουν τήν κατάχρησιν τῶν ἀδιακρίτως γενομένων βαπτίσεων καί νά λάβουν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τήν εὐθύνην τήν ὁποῖαν ἐνέχουν ὅπως μορφώσουν τὰ βεβαπτισμένα νήπια ἐν ὄψει τῆς ἀύξεσός αὐτῶν ἐν Χριστῷ (15).

ὑποσημειώσεις

Δι' ὅλας τὰς ὑποσημειώσεις τῶν τριῶν αὐτῶν κειμένων, ὅταν δέν δίδεται ἄλλη λεπτομέρεια παραμέμπομεν εἰς τό ἔργον Faith and Order (1910-1963) (συλλογή κειμένων) ἐκδοθέν ὑπό τοῦ αἰδ. Lukas Vischer, Delachaux et Niestlé, Neuchatel, 1968. Τό ἔργον αὐτό περιέχει τὰς ἐκθέσεις τῶν κυριωτέρων Οἰκουμενικῶν Διασκέψεων ἐπί θεμάτων σχετιζομένων μέ τήν διδασκαλίαν καί τόν θεσμόν. Εἰς τήν περίπτωσιν αὐτήν ἡ ὑποσημείωσις δίδει τόν τόπον καί τήν ἡμερομηνίαν τῆς διασκέψεως, τόν ἀριθμόν τῆς παραγράφου καί τήν σελίδα τοῦ ἀναφερθέντος βιβλίου.

1. Edimburg, 1937, 64-65, σ. 52-53.
2. Montréal, 1963, 111, σ. 197-198
3. Lausanne, 1927, 53, σ. 38. Montréal, 1963, 115, σ. 198
4. Edimburg, 1937, 69, σ. 53. Δι' ὄλον τό κεφάλαιον "Ἡ σημασία τοῦ Βαπτίσματος", πρβλ. Un seul Seigneur, un seul baptême, Les Presses de Taizé 1961
5. Montréal, 1963, 183 σ. 216
6. Lund, 1952, 163 σ. 117-118. Evanston 1954, 27 σ. 135. Nouvelle Delhi 1961, 34, σ. 152. Montréal 1963, 116, σ. 198-199, 183, σ. 216.
7. Nouvelle Delhi, 1961, 35, σ. 152
8. Edimburg 1937, 83, σ. 55-56; Upsala 1968, ἐκθεσις τῶν τμημάτων, V 30b, C.
9. Montréal, 1963, 112-113, σ. 198.
10. Un seul Seigneur, un seul baptême σ. 57. Masterdam 1948, 15, σ. 77. Nouvelle Delhi 1961, 36 σ. 152-153. Montréal 1963, 111, σ. 197-198.
11. Louvain 1971, Istina, Paris 1971, σ. 347-351.
12. Montréal 1963, 112-113, σ. 198.
13. Louvain, 1971, Istina, Paris 1971, σ. 347.
14. μνημ. ἔργου, σ. 349.
15. Upsala, 1968, Ἐκθεσις τμημάτων, V, 30.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 535.- ΑΓΓΕΛΩΦ (Μπ.Στ.) - ΚΩΔΩΦ (Χ.) : Ὁ κλήμης Ἀχιρίδος. Τά ἅπαντα (βουλγαριστί), τόμ. 3. Σόφια 1973, 259 σσ.
- 536.- APOSTOLOPOULOS (Ph.D.): 44 documents ecclésiastiques inédits du XVIIIe s. (du Suppl. grec 708 de la Bibliothèque nationale de Paris), II. Ἑλληνικά 27(1974)304-353.
- 537.- ARIAS (J.): La pena canónica en la Iglesia primitiva. Estudio historico-doctrinal del Nuevo Testamento y de los Padres apostolicos. Pamplona: Edic. Universidad de Navarra, 1975, 146 p. (ισπανιστί).
- 538.- AUBINEAU (M.): Le panégyrique de Thècle, attribué à Jean Chrysostome (BHG 1720). La fin retrouvée d'un texte mutilé. Compléments au dossier de Ste Thècle. Anal. Boll. 93(1975) 349-356, 356-362.
- 539.- BARTL (P.): Quellen und Materialien zur albanischen Geschichte im XVII. und XVIII. Jht. Bd. I.: Aus dem Briefwechsel des Erzbischofs Vinzenz Zmajevič. (Albanische Forschungen, Bd. 15.) Wiesbaden: O. Harrassowitz, 1975, 135 S., 1 Abb.
- 540.- CASAGRANDE (D.): Enchiridion Marianum biblicum patristicum. Roma: Cor Unum, 1974, XIV + 2044 p.
- 541.- DIDYMUS DER BLINDE : De Trinitate. Text griech. u. deutsch. Buch 1. Hrsg. u. übers. v. J. HÖNSCHEID. (Beiträge z. Klass. Philologie, Fasc. 44.) Meisenheim a.Glan: Hain, 1975, 239 S.
- 542.- ENO (Robert): Sauvegarde et interprétation. L'Eglise des Pères. "Concilium" 117(1976)29-38.
- 543.- ESBROECK (M. van): Fragments méconnus du Lectionnaire géorgien (ms. Tiflis H-2065, Xe s.). "Le Muséon" 88(1975) 361-363.
- 544.- GAUTIER (P.): Réquisitoire du patriarche Jean d'Antioche contre le charisticariat. Rev.Et.Byz. 38(1975)77-131.
- 545.- GILL (J.): An unpublished letter of Germanus, patriarch of Constantinople (1222-1240). "Byzantion" 44(1974)138-151.
- 546.- HALKIN (F.): La Passion inédite des saints Eustathe, Thespésius et Anatole. Anal. Boll. 93(1975)287-311.
- 547.- KUHN (K.H.): Three further fragments of a panegyric on John the Baptist attributed to Theodosius, archbishop of Alexandria. "Le Muséon" 88(1975)103-112.
- 548.- ΚΑΡΟΥΣΟΥ (Καλλινίκου, Μητροπολίτου Ρωγών): Τεχνολογία καί Χριστιανική Πίστις. Ἀθήναι: Χρυσόπηγή, 1976, 16 σσ.
- 549.- KEIPERT (H.): Zur Parallelüberlieferung des Bdingskij Sbornik (Codex Gand. 408). Anal. Boll. 93(1975)269-286.
- 550.- ΠΕΛΕΚΑΝΙΔΗ (Στυλ.): Σύνταγμα τῶν παλαιοχριστιανικῶν ψηφιδωτῶν δαπέδων τῆς Ἑλλάδος. I. Νησιωτικὴ Ἑλλάς. (Βυζαντινά

- Μνημεῖα, 1.) Θεσσαλονίκη: Κέντρον Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, 1974, 188 σ., 141 πλν., 14 σχέδια.
- 551.- PERI (C.): La "Vita di Mose" di Gregorio di Nissa: un viaggio verso l'arete cristiana. "Vetera christianorum" 11(1974) 313-332.
- 552.- PANTOBITE (Ἀμφιλοχίου, Ἱερομ.): Ὁ βυζαντινός "πύργος τοῦ Ἀΐφελ" ἢ τὸ μυστήριον τοῦ Ἁγίου Ὁρους. ΒΡΕΧΔ 117 (1976)65-69 (ρωσιστί).
- 553.- RAYA (Joseph M., Archbishop): The Face of God: An Introduction to Eastern Spirituality. Denville (N.J.): Dimension Books, 1976, 220 pp.
- 554.- RICHARD (M.): Les textes hagiographiques du codex Athos Philothéou 52. Anal. Boll. 93(1975)147-156.
- 555.- RONDEAU (M.-J.): D'où vient la technique exégétique utilisée par Grégoire de Nysse dans son traité "Sur les titres des Psaumes"? Mélanges...offerts à H.-Ch. Puech, p.263-287.
- 556.- SCAZZOSO (P.) La teologia antinomica dello pseudo-Dionigi. I. "Aevum" 49(1975)1-35.
- 557.- ΣΕΜΕΝΩΦ (Ἀλεξ., Ἐπισκόπου): Τὸ Βάπτισμα κατὰ τὸν π. Ἀλεξ. Σμέμαν. ΒΡΕΧΔ 118(1976)32-45 (ρωσιστί).
- 558.- ΣΙΑΠΚΑΡΗ (Παντελ. Χρ., Πρεσβ.): Ἀπ'τὸ ἡμερολόγιον ἐνὸς κληρικοῦ, Α'. Θεσσαλονίκη 1976, 104 σ.
- 559.- SIEBEN (H.J.): Zur Entwicklung der Konzilsidee. IX: Aspekte der Konzilsidee nach Konzilssynopsen. des 6. bis 9. Jahrhunderts. Theol. u. Philos. 50(1975)347-380.
- 560.- ΣΕΜΕΜΑΝ (Ἀλεξ., Πρεσβ.): Ἀπάντησις εἰς τὸν Σολτζενίτσιν. ΒΡΕΧΔ 117(1976)121-135 (ρωσιστί).
- 561.- STANILOAE (D.): Divine economy, foundation for the Church economy. "The Altar", 1974-75, pp.41-50.
- 562.- STIERNON (D.): La contemporanea ortodossia greca, russa e rumena di fronte al divorzio. "Lateranum" XLII, 1(1976) 290-312.
- 563.- STEIGERWALD (G.): Das Königtum Mariens in der Literatur der ersten sechs Jahrhunderte. "Marianum" 37(1975)1-52.
- 564.- STRUBE (Christine): Die westliche Eingangsseite der Kirchen von Konstantinopel in justinianischer Zeit. (Schriften zur Geistesgeschichte des östlichen Europa, 6.) Wiesbaden: O. Harrassowitz, 1973, 180 S., 78 Abb., 7 Karten.
- 565.- ΤΙΜΟΘΕΟΥ (Μητροπολίτου Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας): Τὸ Κοινωνικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Μοῖρες Κρήτης: ἔκδ. "Παναγία Καλυβιανή", 1976, 80 σ.
- 566.- TRAPP (E.): Die Viten des hl. Naum von Ochrid. "Byzantinop-slavica" 35(1974)161-185.

- 567.- ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΥ (Παναγιώτου Γ.): Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχιτεκτονικὴ εἰς τὴν Δυτικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἡπειρον. (Βυζαντινὰ Μνημεῖα 2.) Θεσσαλονίκη: Κέντρον Βυζαντινῶν Σπουδῶν, 1975, 213 (231) σσ., 59 πλν.
- 568.- WEISMANN (W.): Gelasinos von Heliopolis. Ein Schauspieler-Märtyrer. Anal. Boll. 93 (1975) 39-66.
- 569.- Ἐκκλησιε πρός τό Προεδρεῖον τῆς Σοβ. Ἐνώσεως, ὑπογεγραμμένη ὑπό τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν ἐν τῇ Σοβ. Ἐνώσει διαφόρων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. ΒΡΕΧΔ 118 (1976) 300-313 (ρωσιστί).
- 570.- The Church in Bielorussia: Rechitsa. "One Church" XXX, 2 (1976) 70-80.
- 571.- Αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ ἡσυχαστηρίου τοῦ Ὀπτινοῦ. ΒΡΕΧΔ 117 (1976) 43-64 (ρωσιστί).
- 572.- Ἰννοκέντιος Βενιαμίνωφ, ἱεραπόστολος τῆς Ἀλάσκας. Μετάφρασις Ἀργυρῶς Α. ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ, Ἀθήναι 1976, 135 σσ.
- 573.- Ἐπιστολαί τοῦ Γέροντος Ἰωάννου (τῆς Ι.Μ. Βαρυλάμ). ΒΡΕΧΔ 117 (1976) 29-42 (ρωσιστί).
- 574.- (A) Pope for all Christians? An Inquiry into the role of Peter in the Modern Church, ed. by Peter J. McCORD. Paramus (N.J.): The Paulist Press, 1976, 212 pp. (Orthodox essay by Fr. J. MEYENDORFF: Rome and Orthodoxy: Authority or Truth?)
- 575.- Simposio Cristiano. Direzione Archimandrita Timotheos MOSCHOPULOS. Milano: Istituto di Studi Teologici Ortodossi S. Gregorio Palamas, 1976, 108 p.
- 576.- Συνοδικά, Ι. Chambésy Γενεύης: Γραμματεία ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, 1976, 227 σσ.